

ZPRAVODAJ

u příležitosti 64. Loutkářské Chrudimi | 3. července 2015

KOZÍ

ÚVODNÍK JAK NA KRIZI

Třetí den prý bývá krizový. Taky to horko. Ale nebojte se. Můžete dělat spoustu věcí, abyste se nepřehltli divadlem či sluncem. Třeba je pravidelně střídát. Vy, co navštěvujete semináře A – Z máte spoustu přemýšlení vyřešeno. My neseminaristé musíme být dopoledne tvořivější. Nebo ho můžeme prospat. A pokusit se večer ve Hvězdě přepít Marcelku Jeřábkovou (z lektorského sboru). Ale neradím vám to. Ti, co to zkusili, nepadali ráno nijak dobře. Můžete si přes den napláňovat s kolika lidmi se chcete potkat a pak prokecat hodinu s někým úplně jiným. Můžete zajít na snídani do Zdravíčka, protože toho nezdravého si přes den ještě užijete dost. Můžete se těšit na setkání s novými lidmi a přece být nejspokojenější s těmi, které už znáte dávno. Můžete jet na Chrudim, abyste tam potkali půlku Plzně a pár lidí odjinud. Můžete zajít do redakce, kde jsou stále v plné práci a zároveň nezkazí žádnou legraci. Můžete zajít na oběd do Neuperského dvora a přečíst si kromě Zpravodaje i nejpoetičtější psaný jídelní lístek. Když vás zmáhá horko, můžete se usadit do stínu slunečníků na Medvědí stezce (Balustráda), dát si ledovou kávu nebo jogurtový nápoj a poslouchat, jak se Petr Mlád dohaduje s obsluhou. Můžete si

zchladit nohy v náhonu Mlýnské strouhy a sledovat výskající a spokojené děti a být taky spokojený. Můžete navštívit sekáč nebo Orient prodejnu a potěšit sebe i ostatní novými modely (doporučuje se především ženským účastnicím festivalu, opravdu jim to dělá dobře). Můžete si dát kafe u Kafekáry a přemlouvat je, aby vám uznali předloňskou slevovou kartičku. Můžete zajít do Pohodového knihkupectví, kde se dá strávit klidně dvacet minut i dvě hodiny. Taky se můžete vydat do části Chrudimi, kde jste letos ještě nebyli. Nebo tam, kde už jste byli a těšit se z toho, že je Chrudim pořád stejně krásná a nebo možná pořád krásnější. Taky můžete sednout a zatvořit si. Jako včera v úvodníku Michal Zahálka. Vzal jsem to jako výzvu.

KUDY CHODIM, TUDY CHRUDIM,

SOTVA LEHNU, UŽ SE BUDIM.

JE TO TÝDEN NABITÝ

PŘÍJEMNÝMI POCITY.

A nebo taky můžete zajít na nějaké divadelní představení.

František Kaska

45 MINUT NA TO NĚCO ZMĚNIT

rozhovor s Berndem Ogrodníkem

Povězte mi něco o vašem semináři a o tom, co tam děláte...

Snažím se podělit o svůj přístup k loutkářství. Zkoumáme různé způsoby, jak být jistějšími, efektivnějšími loutkáři. Předpoklad je, že jsme všichni poskytovatelé služeb. Hodně se bavíme o tom, že není velký rozdíl, jestli je člověk loutkář, učitel nebo zubař, jsme tu všichni, abychom si navzájem pomohli a děláme to různými způsoby. Zkoumáme různé aspekty, jak učinit představení silnějším zážitkem – jaké má loutkář prostředky k dispozici. Přímo zkoumáme například věci, jako je dech, což je samozřejmě jedna z nejdůležitějších věcí v životě: nemůžete žít bez dechu. Zkoumáme, jaký je účinek, když necháte nějaký předmět – loutku – dýchat, ale také jak je důležité, aby sám loutkář dýchal. Zkoumáme také celkovou pozornost, vnímání publika a věcí okolo, jak je možné je ovlivnit – například na chvíli odehnat novináře, když se vám nehodí do toho, co chcete publiku zprostředkovat (smích). A třetí důležitý bod je komunikace. Považuji to za takovou abecedu (Awareness – Breathing – Communication) loutkářského umění a zaměřujeme se jen na tyto tři první písmena. O tom, jak je komunikace důležitá, jak chceme komunikovat a ne jenom sloužit sobě samému nebo našim krásným loutkám. Člověk musí mít naprosto jasno, co chce sdělit a jak to chce udělat.

LCH 1.

Máte celou abecedu loutkářství až do Z?

Ano, vlastně ano.

To musí trvat dlouho, než ji někomu celou vyložíte...

Rozhodně zabrousíme i k jiným tématům, ale zrovna to tak vyšlo, že první tři písmena jsou opravdu ty základní věci a všechno ostatní na ně navazuje.

Když takhle mluvíte o dýchání a pozornosti, spojuje se mi to s tím, že prý cvičíte bojová umění...

Původně jsem dělal karate, pak jsem přešel na tai-či, to je takové jemnější.

Chtěl jsem se zeptat, jak se vám to propojuje s loutkářstvím, ale to už jste mi vlastně řekl.

Oba (s Águstou – pozn. red.) cvičíme bojová umění a bavíme se například o samurajích – ti mají meče. Inspirujeme se také klasickou hudbou. To jsou takové dvě věci, ke kterým se dá loutkářství přirovnat – samurajův meč a hudebníkovy housle. Je to extenze umělcovy energie, úplně stejně jako loutka. Loutka – meč – housle.

Věnujete se i hudbě?

Ano, to je moje úplně původní vzdělání – klasická hudba.

Jste rodilý Němec, ale žijete na Islandu – čím vám Island učaroval?

Jednoduše řečeno se mi na Islandu líbí ta kombinace velice bohaté a mocné přírody – spousta prostoru a mnoho možností – a velice bohatého kulturního života. Také jsem dlouho žil v Severní Americe, kde se mi líbil ten prostor, ta divočina, ale scházela mi evropská kultura. Musel jsem tam žít v velkých městech, abych se dostal ke kvalitní kultuře, zatímco na Islandu je celá země velmi malá a snadno se kamkoli dostanete.

Jak velký je pro vás rozdíl mezi prací pro televizi nebo film a živým divadlem?

Divadlo je přímý kontakt s publikem. Máte okamžitý výsledek, okamžité spojení, což se mi líbí. Je to velmi organické, jen do určité míry předvídatelné a pro mě neustále nové. Mohu hrát jednu inscenaci zas a znovu a pokaždé je to něco jiného. Jsem také velmi vnímavý k publiku. Když pracujete pro film, je to úplně jiný proces. Publikum vlastně nikdy nevidíte. Máte možná stejný záměr, stejný komunikační cíl, ale funguje to jinak. Je to velmi odlišné, i když je oboje skvělé. Osobně ale zkrátka miluji divadlo. Ten pocit živosti, tu atmosféru, to oslavování života s publikem, tady a teď. Je to úžasný... obřad. Je to také velmi cenné. Čím dál víc. Běžně v životě, s televizí a smartphony, si lidé zvyknou, že si můžou cokoli stáhnout, podívat se na to později, vrátit to zpátky. Moderní společnost jde tímto směrem – lidé už nejsou příliš schopní žít v přítomnosti. Pořád odpovídáme na telefon, uzavření ve svých světech, neustále každý někde jinde. I turisté v Praze – neustále fotí a pak se koukají na ty fotky, ale nikdy nejsou na tom místě. A my, jako performeři, máme příležitost lidi vtáhnout do toho tady a teď a můžeme tu chvíli udělat vzácnou. Když to uděláte správně a využijete všechny prostředky, které máte, tak můžete dosáhnout toho, aby byli lidé dokonale přítomní, v kontaktu s tím

okamžikem, v kontaktu se sebou samými, a to je velmi drahocenné a důležité.

Imž se trochu vracíme k tomu, jak jste mluvil o tom, že jsou loutkáři poskytovatelé služeb...

Ano. Hodně se bavíme o představeních, která vidíme. Tady za divadlem je taková nádherná malá říčka a všem říkám, aby tam šli a chvíli se tam dívali na děti. My sami tam velmi rádi chodíme a koukáme na to, jak jsou úplně dokonale přítomní, to je snad to nejdokonalejší divadlo, stačí se na ně dívat. Ale oni to samozřejmě nikomu neukazují, hrají si samy pro sebe, což je velmi cenné, jsou dokonale zaměřeni na to, co zrovna dělají. Když jste profesionál, performer, tak musíte umět vzít tuhle energii a učinit ji vědomou. Hraju si sám pro sebe, nebo chci něco sdělit, chci se o něco podělit, inspirovat, uzdravit, vzdělat, předat nějaké poslání? Tato dětská radost z hraní je jedním z pilířů loutkářství a tím druhým by bylo nejspíš něco jako obřad, náboženská. Jak ale udělat ten přechod od radosti z hraní si s kameny k tomu, že chci něco sdělit? V tu chvíli se stáváte performerem. Hodně se také bavíme o té příležitosti, kterou tím dostáváte, máte řekněme 45 minut na představení pro publikum. Máte 45 minut

na to něco změnit. Dostal jste ten čas, tak ho využijte tím nejlepším možným způsobem. Připravte se. Vymyslete, jak chcete komunikovat, abyste neztratil část toho sdělení, protože nemáte pořádně udělanou loutku, nebo protože to nemáte dost nazkoušené.

Co se této technické stránky týče, vy rád zkoušíte různé nové technologie...

Určitě, ale ta vůdčí síla je opět pozornost, nepovažovat nic za dané. Nestačilo by mi udělat loutkové představení, jenom protože jsem loutkář. Chci zkoumat, proč chci tuhle hru hrát loutkami. Dává smysl použít tady loutky? A jestli ano, tak jaké, aby to nejlépe sloužilo tomuto příběhu. Nic z toho nechci považovat za dané jenom proto, že to tak dělal můj otec. Nechci to dělat stejně, chci hledat nejlepší možnou cestu. Nepovažovat nic za hotové a jít s tím vždy až do konce. Rozumíte, co tím myslím?

Možná ne zcela...

Pro mě je experimentování vždy spojené s účelem. Samozřejmě si rád hraji, zkouším různé věci, ale naším účelem, když si hrajeme s klacíky a s kamínky, jako ty děti u řeky, je vrátit se k základům a zjistit, jak je možné použít pohyb, dech, ticho, zvuky... ke sdělení příběhu. Předtím, než si vezmeme předmět, který bude loutkou. Loutkáři jsou často líní. Myslí si, že mají loutku a že to je to hlavní. Mám loutku a stačí převyprávět příběh, což pak často nebývá tak silné, jak by to mohlo být. Proto se chci vrátit na začátek a dosáhnout co nejsilnějšího účinku s velmi jednoduchými věcmi. Zjistit, jak oživit ten předmět, než bude mít tvář. Ve chvíli, kdy zvládnete oživit tuhle lahev, a lidé si řeknou, že to je stařec, protože s ní pohybujete, jako by to byl stařec, protože skrze ni předáte podstatu starce, pak budete lepším loutkářem, až si vezmete loutku, která opravdu vypadá jako stařec. Zatímco když rovnou začnete s loutkou starce, můžete jako loutkář zlenivět a nebýt tak dobrý, protože si myslíte, že už starce máte. Nevytěžte pak z té loutky všechno, co byste mohl.

Chcete na závěr něco dodat? Nějaký silný dojem z festivalu?

Moc se mi líbí atmosféra festivalu. Je tu spousta lidí z různých zemí, což mi přijde velmi důležité. Myslím si, že mezinárodní výměny jsou pro nás všechny zásadní. Je to zásadní i pro vaši zemi, přivést sem nové lidi, rozšířit si možnosti. Všichni se totiž koukáme skrze naše malé okénko. I já, který jsem hodně cestoval, se na všechno pořád dívám jen skrze svoje malé okénko, skrze to, co se mi líbí. Přínos cestování je pro mě v tom, že to jsou facky, které dostávám – podívej se na tohle! Tohle by mě nikdy nenapadlo! A to podporuje růst tradice. Možnosti začlenit do tradice nové věci.

Nezahodit svou tradici, ale nechat ji růst.

Přesně tak. Myslím si, že tradice je něco velmi silného a hrdého a může se stát pastí, ve které člověk zůstane chycený – dělat tutéž věc neustále zas a znovu. Když neuvídíte něco úplně jiného, nemuselo by vás to vůbec ani napadnout. Proto je skvělé setkávat se mezi lidmi z různých zemí...

Jacques Joseph

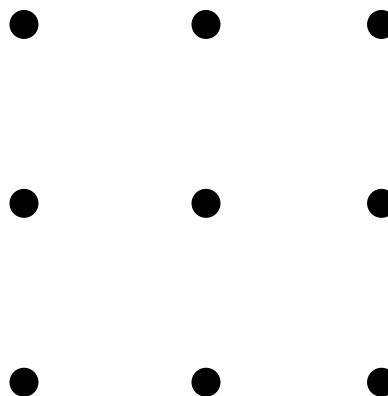
ZLOMSIHLAV

Na obrázku vidíte dva sloupce čísel, jímž je přiřazeno nějaké číslo. U posledního čísla jsou jen otazníky. Vaším úkolem je přijít na to, jaké číslo patří místo otazníků. Říká se, že tento hlavolam vyřeší i předškolní děti, tak co vy – loutkáři?

8809 = 6	5555 = 0
7111 = 0	8193 = 3
2172 = 0	8096 = 5
6666 = 4	1012 = 1
1111 = 0	7777 = 0
3213 = 0	9999 = 4
7662 = 2	7756 = 1
9313 = 1	6855 = 3
0000 = 4	9881 = 5
2222 = 0	5531 = 0
3333 = 0	2581 = ???

Na obrázku vidíte devět černých bodů. Vaším úkolem je rozdělit body pomocí tří čtverců tak, aby byl každý bod samostatně (neboli ohradit každý bod tak, aby byl oddělen od všech ostatních). Můžete použít pouze tři čtverce. Dáte to?

Každý bod musí být ohraničen úplně ze všech stran a ve své ohrádce musí být sám.

František Rýdl – osvětlovač

V tšina z nás ho velmi dobře pamatuje. František Rýdl, ten starý pan osv tlova z malé scény DKP, který neodmysliteln patřil k Loutkářské Chrudimi, nás letos bohužel opustil. Jako vzpomínku vám alespo přinášíme úryvek z rozhovoru, p vodn zveřejn - ného ve 4. zpravodaji 59. LCH.

Íká se, že jste pamětník všech Loutkářských Chrudimi, je to pravda?

Ano.

Pamatujete si ještě něco z té první?

Já jsem přišel v roce 48 do učení k firmě Horáček a to byla taková lepší firma. Měla tady na starosti školy, údržbu a tak. A všechno začalo v roce 50, to se v Hronově konala taková slezina amatérských divadelníků a ti Chrudimáci seděli u stolu a přišla řeč na to, že když si ty ostatní obory prosadily svou celostátní přehlídku, tak proč by si loutkáři nemohli udělat taky svoji. Tak slovo dalo slovo a řešilo se, jak by to bylo, kde by se to konalo, protože to je náročný, že jo. A Chrudimáci řekli: „Není problém, my si to vezmeme na starost a my to zajistíme.“ Takže začaly přípravy a jelikož tady byl velmi dobrý loutkářský soubor, tak se do toho vrhli plnou vervou. Žádný velký vymoženosti tehdy nebyly, dělalo se to s pomocí vojáků, spali jsme na slavníku. Ale lidi tehdy říkali: „Nám je to jedno, hlavně že máme zázemí, že se budeme moct sejít na úrovni.“ Tak to dopadlo, že se to konalo. A chrudimský soubor ke každému vlaku a ke každému autobusu vypravil dvě kárky a jezdilo se vítat loutkáře na ulici. A na těch kárkách se převážely ty jejich věci, protože tehdy nebyly žádný auta, nic. No a šlo to dál. Pak přišla Lidová tvořivost, tedy Ústřední dílna, že to udělají v Karlových Varech. Ale dopadlo to tak, že ti návštěvníci na to nebyli zvyklí. Protože Karlovy Vary, to už je lepší město, takže další rok se to vrátilo sem, páč ti loutkáři řekli: „Radši v Chrudimi na slavníku než v Karlových Varech na posteli.“ A to tehdy byly Chrudimi opravdu loutkářský, ne takový, jaký jsou dneska. A diskuse byly! To se diskutovalo hned po představení tady nahoře v kavárně, třeba do dvou do tří hodin do rána. No a samozřejmě soubory, který měly druhý den ráno hrát, tak to měly stavět kolem šestý hodiny. Ale přišli: „Nemohli byste dřív? My toho máme hodně...“ Tak jsme místo v šest tady byli v pět. A to se mi stalo kolikrát, že jsem tady i spal. U šaten jsem si vytáhl otoman a takhle jsme to přežívali. Práce bylo moc, tehdy nebyly takový technický vymoženosti. A tak jsme se s těmi loutkáři sžili, že nám to i scházelo. A seznámil jsem se tady s velkými odborníky. A. M. Brousil sem jezdil, ten, co jezdil i do Cannes na ty mezinárodní festivaly. Pak taky dr. Malík, Vojta Cynibulka, Erik Kolář, což všechno byli opravdu uznávaní odborníci - loutkáři. A soubory přijížděly a navazovala se tady spolupráce, lidi se poznávali a bylo to moc fajn. A do dnešních dnů se na to pokaždý těším. Jsem hrozně rád, že už zase ta Loutkářna bude. Ale holt je to asi vývoj společenský, že ty starý loutkařiny pomalu mizí. Je to nahrazovaný novými technickými věcmi. Třeba tenkrát se tu objevila luminescence. Přijeli s tím Strakonice a tady je tenkrát setřeli. Porota je setnula a rok nato nebo dva už to začalo být normální, ta luminescence, černé divadlo.

Co pro vás znamená LCH?

Je to ukázka práce amatérů, kteří se tomu ve svém volném čase plně věnují. A to je na tom to nejhezčí. Člověk taky vidí rok od roku, jak jde ten vývoj těch loutkářů dopředu.

Hrál jste někdy divadlo?

Jenom takový „Paní, nesu vám psaní“, takový štěky. Anebo si pamatuji, jak se tady hrála Parta brusiče Karhana a my jsme se špičkovali. Povidám: „Já přijdu na to jeviště“, protože Karhanovi nefungovala bruska. Tak jsem se tam připlazil, pod tou bruskou, opravil jsem to, mezitím se normálně hrálo, pak jsem se vrátil zpátky, a když jsem jí na svém pultu zapnul, tak už zase fungovala.

Cítíte nějaký vývoj za těch šedesát let ve způsobu, jak se divadlo dělá?

Je to velkej pokrok. Ty první Loutkářský Chrudimi, to byly takový ty standardy, hrály se ty klasické loutkové hry v podání starém, loutkovém, precizním, byla tam řada detailů, které to doplňovaly. A jak šel vývoj loutkářství, objevily se moderní, nové styly, nové loutky. Tenkrát to bylo moc nádherný, ty první hry byly ty opravdu klasický, od Cynibulka, od takovejch těch jó pánů, to byli opravdu fajn loutkáři.

A ty novější kusy, zvládají k vám nějak promlouvat, nebo už je to na vás moc moderní?

Ale ne, ne. Já si z toho vždycky vyberu, co je pěknýho, a nekoukám na to, jestli je to abstraktní nebo co. Když je to hezký a něco to těm divákům dá, tak proč ne? Ten vývoj se zastavit nedá. Je třeba zvláštnost, že se znovu objeví nějaká hra, která se hrála před třiceti lety, a je to v modernějším podání, tak chvílema je tam trošku rozpak, to starý, nový, ale když je to dobře udělaný, tak je to krásný. A člověk si zas obnoví to, co bylo, a to, co je, na jedný a tý samý věci. Jak se to zvládne proměnit a promíchat. Pak jsou ale samozřejmě takový ty kusy, co jsou až přemoderněný, to je trochu nezvyk. Ale to se nedá nic dělat, osobní zájmy můžou být jakékoliv, a musí člověk se přiblížit tomu, co je moderní, poučit se, páč ono to půjde dál a dál.

Měl byste nějaké přání k 60. narozeninám Loutkářské Chrudimi?

Aby jezdili sem dál, aby se tady cítili dobře, aby jezdily dobrý hry, aby si loutkáři udrželi ten standard, aby to nezapadlo do nějaký „šmíry“, jak se říká u velkejch divadel. Co jinýho jim přát? Jedině to: jezděte, vozte pěkný věci, citte se tady dobře, doufejme, že to město pro vás taky udělá dost a přizpůsobí se, a zanechte nám tady pěkný věci, to je myslím to nejdůležitější.

pab

PROMĚNA

Včera jste nás nějak zapomněli navštívit, tak snad nám to dnes vynahradíte. Další úkoly pro vás:

1. Zopakujte úkol číslo 1 z prvního i z druhého čísla.
2. Vstupenky dnes lepte na tělo a oblečení pí. uvaděček.
3. Vyfoťte selfie s jakoukoliv loutkou a přijďte nám ho ukázat.

OLAF CHRUDIMSON

Když jsem se vydal takhle daleko na jih a do vnitrozemí, nikdy mě nenapadlo, že tu potkám jmenovce. Škoda jen, že to byl takovej trochu ťulpas, trochu mi připomínal toho máho kluka, taky Olafa, to vám je hodnej kluk, ale nerozezná medvěda od sviště. To jsme jednou byli lovit lososy a on vám najednou ukáže kamsi do křoviska a roztřese se strachy. A když z toho křoviska vyběhnul svišť, tak jsme se s chlapi-ma rozesmáli, až Hjalmar málem spolknul sekýru.

Batosnění (Studio DAMÚZA, Praha)

Peřina plná divů

Jůůůůůůů! Pom - Pom, Luli – Luli!!! Bééé, Haf, Trututůůů a Bruuuum? Hihhi.

Citoslovce a co to udělá! Zažít všechna ta dobrodružství s Pomem a Lulim by chtěl snad každý. Obzvláště pokud by došlo k setkání s tak roztomilými zvířaty, jako jsou loutky Zuzany Vítkové. No, uvidíme, jaká zvířátka potkáme, až se budeme batolit z Hvězdy do svých postelí...

mz

Divadlo Líšeň, Brno

Hygiena krve

W A R N
U
N G
G
T U J E O K O E
R O T D E T
Š R O A Z A
D O

jíra

LCH 40.

KAŠPÁREK, DDM MLADÁ BOLESLAV

POVÍDÁM POVÍDÁM POHÁDKU

ETICKÉ SPÍLÁNÍ

Tato recenze nebude recenzí, neboť to je žánr, který se vztahuje k estetickým kategoriím, a ty mě při hodnocení inscenace Povídám, povídám pohádku naprosto nezajímají. Nebudu se proto zabývat jakoukoli strukturou ani srozumitelností. Potřebuju prostě vyblejt to zlo, který se do mě během toho představení dostalo. Vůbec nemá smysl hovořit o tom, že to bylo za hranicí vkusu nebo kýče... Nevkus a kýč jsou kategorie estetické a zde se dostáváme na půdu etiky. Tam, kde končí jakákoli potřeba cokoli sdělovat, dělat divadlo a cokoli z potřeby, začíná bohupustý kalkul. A když je tento kalkul konfrontován s dětmi, ať už na jevišti nebo v hledišti, je to zločin. Pro to, co se odehrálo před malou chvílí na jevišti Divadla Karla Pippicha, neexistuje žádná polehčující okolnost. Je to čiré zlo. A jediné, co cítím, je nenávisť a pak ještě velký smutek: to kvůli těm dětem, protože tohle někdo udělat mému synovi, tak ho zabiju. Je to neprofesionální, měl bych teď něco reflektovat – jsem za to placen – ale kašlu na to, prostě vrátím, co jsem dostal. Divadlo se má dělat pořádně a nebrat vážně, ale tohle je potřeba brát vážně, vždyť oni jim dost možná zkazili život. Co to znamená, žít celý život s pokrouceným vkusem. Fuj a ještě jednou fuj!!! Hanba.

Jakub Vašíček

PS: pro publikum: Je stejným zločinem takovým věcem tleskat, jako je dělat. Neboť kdo nezabrání křivdě, je stejně vinen jako ten, kdo ji spáchal. HOWGH!

ESTETICKÁ DOUŠKA

Emoci mám dost podobnou, jako kolega Vašíček, ale nějak mám dojem, že by pár konkrétně pojmenovaných výhrad estetického rázu nebylo na škodu. Jen tak neuspořádaně, co mi slina na klávesnici přinese: Když už černé divadlo, tak proč na příběhu, který vůbec není s to využít jeho možnosti? Proč tlačit do jakože-interaktivní jakože-improvizace kluka, který ve skutečnosti s publikem komunikovat neumí a nechce? Proč ty upitvořené, unylé intonace? Proč bych marně hledal – promiňte to sprosté slovo – kauzální strukturu příběhu? Ale hlavně: Proč? A proč tady?

Michal Zahálka

Směj se, Pa áco

Dělat divadlo s dětmi se dá různě. Třeba i tak, že pominete fakt, že jsou děti, a naučíte je hrát tak, jak byste to hráli vy, dospělí. Děti navíc budou roztomilé, mají v sobě přirozenou jiskru, je jen třeba jí trochu pomoci. Naučte je mluvit pregnančně, vyslovovat každou hlásku a každou čárku v textu. Vytvořte jim falešné důrazy a intonace, děti je rychle zafixují, jsou tvárné a mají dobrou paměť. Nespoléhejte na to, že by prostor umluvily, dejte jim mikroporty a hlásek upravte do zvonivé křeče. Naučte je dělat výrazná a důležitá gesta. Když říkám já, tak na sebe ukážu, když je něco velké, roztáhnou ruce daleko od sebe. Když na jeviště přihopsal Paňáco, vnímal jsem loutkovost nejvíce z celé inscenace, měl jsem pocit, že někdo skrytě odkudsi vodí marionetu kašpárka a někdo jiný ho mluví. Přitom je herec velmi sympatický a v několika momentech dokonce promluvil normálním hlasem a takřka civilizně, jako že by byl dítě. Děvčátko Popleta mělo takových chviliek víc, snad nedostane od principála vycinkáno. Ne, nemám patent na to, jak pracovat s dětmi. Zkrátka si jenom myslím, že by se jejich energie dala směřovat jiným způsobem. Přesto jsem měl pocit, že jsou spokojené, možná šťastné?

Co se týká samotné loutkové pohádky O třech kozách, rozmazleném kůzleti, lišce, medvědu a vlkovi, neznám původní text. Co jsem slyšel, nepokládám za kdovíjaký skvost, i když veršovaná forma, která bývá problematická, pro mně zas tolik nevyčnívala. S několika místy jsem měl dramaturgický problém. Proč od tak rozmazlovaného kůzlete najednou všechny tři kozí dámy odešly a nechaly ho napospas šelmám? Proč kůzle opustilo bezpečný domeček a hledalo záchranu na stromě (nebylo křížené s veverkou)? A nejhůře jsem nesl scénu s vlkem. Ano, vlk prostě chce kůzlata sežrat, je to jeho přirozenost a v pohádkách s tím počítáme. Ale aby to sadisticky onomu kůzleti dopředu několikrát popisoval, to je i na mě dost. Navíc si tím onu akci dost zkomplikoval. Volbu loutek a princip černého divadla bez efektů a „kouzliček“ černého divadla také nepokládám za šťastnou. Raději bych loutkovodiče a mluviče viděl při akci, iluzivnost nepřinesla žádnou výraznou kvalitu. Maňasové pluli černým prostorem – chyběla jim často podlaha, jejich nohy (spíše jen nohavice) mizely v prázdnotě. Hudební složka pak posílila jakýsi pocit instantnosti, který si s tímto představením spojuji. Škoda.

František Kaska

Na pár slov s režisérem Jaroslavem Vidlařem

Můžete představit váš soubor?

Všechny naše soubory, které máme v Boleslavi při Domě dětí a mládeže, už fungují patnáct roků. Teď jsme oslavili 15 let trvání. Děti se mění, takže si samozřejmě stále vybíráme takové tituly, které jsou pro jednotlivé ročníky vhodné. Hlavně, aby to generačně sedělo. Když jsme tady začínali, tak už tady běželo nějaké divadlo. Jedna paní prý kdysi řekla, že se tady bude hrát černé divadlo. A ty děti se do toho tak zamilovaly, a teď chtějí hrát černé divadlo pořád. Takže se dá říci, že hrajeme výhradně technikou černého divadla. Specializujeme se na to. Kromě toho děláme ještě luminiscenční divadlo.

Oproti ostatním souborům máte dost výrazné ozvučení, děti mluví do mikrofonu. Je to obvyklé u všech představení, nebo je tahle inscenace výjimka?

Je to obvyklé u všech představení, protože, když jsme někam pozváni, hrajeme většinou ve větších místnostech, nebo sálech, což by děti neumluvily. Každý sál není vybavený tak, aby ten zvuk chytl.

V tomto představení jsme viděli mnoho herců různého věku. Jsou to členové jednoho souboru?

My máme dva soubory. Tohle je soubor Kašpárek, začínající děti. K nim se museli přidružit ti starší, protože nám některé děti odjely na dovolenou. Takže jsme museli hledat záskoky. Ti starší chodí do souboru, který se jmenuje Jitřenka. Tenhle název jsme převzali po brněnské Jitřence, kterou vedl František Písek. My jsme od nich dostali darem scénografií k nějakým inscenacím, něco z toho jsme využili, ale většinu ne – protože to byly už starší dekorace i loutky.

Loutky si vyrábíte sami?

Ano, loutky se vyrábějí u nás. Vzhledem k tomu, že nemáme výtvarníka, tak jsem si dovolil sáhnout do téhle profese. A máme takovou šikovnou paní, která nám ty loutky podle návrhů vytváří.

A ostatní elementy inscenace vznikají jak?

Já mám takového skvělého kamaráda Jirku Václava, a ten nám do většiny inscenací píše písničky, muziku. A vždycky jsou to písničky, které jsou poslouchatelné. Myslím si, že mají pěkné nápěvy, že se dají zapamatovat.

Vaše představení se jmenovalo Povídám, povídám pohádku... měla jsem pocit, že se jedná o plánovaný seriál pohádek. Je to tak?

Zatím to tak rozhodně není. Text napsal můj kamarád a kolega z divadla Jirka Davídek. A když jsem mu oznámil, že to chceme hrát, tak se trochu zděsil, že je to už starší text. Tak jsem to s jeho dovolením trochu upravil a on to schválil. Ale nechceme zatím pokračovat, máme v plánu dělat něco jiného. Protože děti chtějí pestrost, stále něco nového.

Jas

OHKLASY

- Dost bizár...
- Byly tam hezký zvířátka.
- No, já to snad ani nebudu hodnotit.
- Je to z minulého století... nebo předminulého?
- Jako v televizi.
- Kozy, kozy, kozy!

Divadlo Continuo

Caravan Obscura

Mohla bych si pořídit karavan...

Úžinou až k moři, do hor

Jistě ušetřím na nákladech

Caravan Obscura

Adekvátní všem požadavkům! Převozný a snadno vymaluju

Rezonuje Geniem loci a historii

Ano, je děsivý, ale v tom je ta krása

Vyplápný do nejmenšího detailu

A taky nikdy nebudu sama, kostry se prostě neznavíš

Navždy bude Principálem

jíra

ChaChaCha (Divadlo Alfa)

ChaChaChaChaCha!

ChaChaCha? Kuky! Bum ti bum báb bim! Cha! Haf? Haf haf čííí! Písk! Mňau. Uááááá! Beng beng. Au au au. ChaCha! Artiste su-pere! Giro d'America! Uáááá! Písk'psík? Psík haf. Halyvúd studios. Beng beng. Big love, Othello Uááááááá! Pic. ChaChaCha.

Jauvajs.

jurja

LCH 60.

LD MAMINY, JAROM RYTÍŘ BRUMLA A MALÍČKĀ VÍLA

CHLADIVĚ DIVADLO

Od rána chodím kolem náhonu za divadlem a odhodlávám se, že se konečně zuju a zchladím si nohy. Ještě jsem to neudělal, ale teď už tolik nepotřebuju: viděl jsem Rytíře Brumla a maličkou vílu a nemám o tom na srdci nic podstatnějšího, než že mi z toho bylo hezky. Obvykle se tak říká, že je něco hřejivé, ale tenhle zážitek byl naopak příjemně chladivý; nejpodstatnější na celé věci je neokázalá, nepřenergizovaná forma vyprávění a rovný, nepokrytecký způsob navazování vztahu s publikem. To mají přes všechny rozdílné přístupy jaroměřské Maminy společně s další čtvrtletní inscenací, která tematizovala romantické vztahy s medvědy, totiž Norskou pohádku Buchet a loutek – že se nesnaží publikum zahlušit a přepáleně bavit, ale prostě jen tak nějak jemně a jednoduše vyprávějí, jako by si s námi prostě povídali. Potom nakonec skoro nesejde na tom, jestli celá věc dramaturgicky drží pohromadě (čímž si u Brumly nejsem úplně jistý) nebo jestli je to výtvarně dobře vymyšlené (což bych naopak řekl, že rozhodně). A když si k tomu člověk připočte to něžné poznání, že ti rytíři na bílých koních nemusí být vždycky vono, je z toho podobný pocit, jako by člověk strčil nohy do toho lesního potůčku – který bychom té víle museli závidět, kdybychom tu neměli ten náhon. Ještěže máme.

Michal Zahálka

Je to taková práce všeho druhu, každý děláme kousek.

Jakým způsobem vznikala tahle autorská inscenace?

Jana Dvořáčková: Námět vznikl během jednoho povídání s kamarádem. Vymysleli jsme spolu nejenom pohádkové postavy, ale i to, co jsme chtěli vložit postavám do pusy. Vznikl text. Potom jsme k tomu udělali loutky a kulisy tak, jak jsme si představovali, že by mohly vypadat.

V programu vidím, že společně s Pavlem Broukem vyrábíte i loutky.

JD: Nevyrábím, je to tisková chyba. Loutky vyrábí společně s mým manželem Jirkou. Manžel namaluje loutky, jak by mohly vypadat, a Pavel je potom vyřeže. Jirka je domaluje a Zdenička ošatí. Je to taková práce všeho druhu, každý děláme kousek.

A nesbírali jste sami zkušenosti na některém ze seminářů během minulých ročníků LCH?

JD: Do Chrudimi samozřejmě jezdíme, ale na semináře vyloženě ne. Vždycky se tu zdržíme pár dnů a nabíráme inspiraci na představeních, jak jen můžeme.

Jak často tuto inscenaci hrajete a pro koho?

JD: Hrajeme v Jaroměři jednou za měsíc pro veřejnost a chodí na to především rodiče s dětmi. Premiéru jsme měli v prosinci, takže s dnešními čtyřmi reprízami jsme to hráli již desetkrát. Teď se chystáme na tábory, na Dlaskův statek do Turnova, kde se celé léto hraje divadlo pro děti. Máme vyzkoušený, že to hravě zvládnou i dvouletí děti i jejich rodiče, který z toho mají radost, takže se dá říct, že je to pro veškerý věk.

Jak jste vůbec zvládli dnešní maraton? Hrát čtyři představení za sebou musí být dost náročné...

JD: Musím říct, že jsme z toho měli trochu strach a dopadlo to dobře. Docela nás těšilo, že jsme se mohli vystřídat s druhým souborem a mohli si tak půl hodku pokaždé odpočinout, ale je fakt, že teď po čtvrtý už jsme byli trošičku utahaný. Doufáme, že to nebylo moc znát. To bychom byli kvůli divákům neradi.

Má poslední otázka bude směřovat k názvu vašeho souboru, proč Loutkové divadlo Maminy?

JD: Vzniklo to v době, kdy jsme byli součástí BO I – Boučkova loutkového divadla v Jaroměři. Byly jsme se Zdenou Broukovou na mateřský a nemohly tak chodit na pravidelné zkoušky. Udělaly jsme si proto inscenaci sobě pro radost, a zkoušely ji, zatímco děti spaly. Když jsme se pak přihlásily na krajskou přehlídku, tak abychom nedělaly souboru BO I ostudu, odlišily jsme to slovem Maminy a už nám to pak zůstalo, i když jsme ze souboru odešly. Loutkářská veřejnost si tohle označení zapamatovala.

Zdeňka Brouková: Dokonce jsme samy navrhovaly souboru, že je to hloupý, abychom se jmenovaly Maminy, když jsou v souboru i jiní členové, ale je fakt, že značka je značka. Takže nám to zůstalo.

JD: Bylo to tedy ze složitějšího důvodu, než to, že jsme rodinný divadlo.

ptala se mz

O dvorném medvědu aneb kdo je tu rytířem?

Každá dívka sní o své vlastní pohádce. Stejně tak každá má v onom snění plné právo být občas trochu (či více) naivní. A každé vždycky trochu trvá, než přijde na to, co chce.

Za pohádkovým vyprávěním souboru Maminy z Jaroměře o zasněné malé víle můžeme pozorovat příběh úplně obyčejné mladé slečny, která čeká, až přijde ten krásný, milý, pozorný... no zkrátka ten dokonalý pan „ideál“. Romantickou pohádku o tom, jak se medvěd zamiluje do víly, které se rozhodne začít psát milostné dopisy plné obdivných básniček, lze tedy vnímat i jako parodii na romantické komedie či prostě jako obraz ze všedního života. Dívce dojde jednou zamilovaná smska od „tajemného neznámého“ a od prvních přečtených slov s už s netrpělivostí čeká na další zprávu, kterou samozřejmě musí ihned konzultovat s nejlepší kamarádkou (v pohádkovém případě s kopretinou rostoucí u vílina domečku). S každým dalším pípnutím mobilu je obraz tajemného cititele v jejích představách dokonalejší a jasnější.

Až do doby než to ježek propíchne! Medvěd (jakožto vysněný rytíř) po něm poslal poslední dopis a sladký dárek v podobě misky medu. Takže žádný Krasoň na bílém koni! Jaké těžké první milostné zklamání pro dívku, která čekala svého idola z plakátu. Ale žádná tragedie - vždyť náhodou zrovna teď přijíždí ten pravý princ! Je krásný a chrabřejší a... a je to hulvát a omezenec!

V té chvíli dochází k onomu pověstnému sejmutí růžových brýlí a prozření. Pro naši vílu to znamená i pochopení, že plakáty často lžou a pohádky, kterými jsou ověncené známé ženské idoly nejsou vždy tak docela pravdivé.

Vyprávění dvou hereček, které zároveň vedou hlavní postavy, se nese v epickém duchu a pomáhá tématu inscenace plně vyznít. Obě ženy s nadhledem komentují dění na scéně a zůstávají v kontaktu s diváky, kteří si společně s nimi říkají jen: „jojo, však to všichni známe...“

Místy cynická pohádková parodie všech sladkých dojmů s nadsázkou připomněla kdejakou skutečnou, a proto nedokonalou lovestory. Zazněl i ten „romantický“ motiv, jež ve své podstatě ale zůstává pravdivý - o tom, kdo jsme nerozhoduje nějaký daný titul nebo to jak vypadáme, ale jak se chováme. Takže koneckonců i takový medvěd může být větší rytíř než chlápek na bujném oři s lesklým brněním.

Lucie Macová

OHKLASY

- ➔ Mně se líbily ty loutky. Měli to docela dobře vymyšlený.
- ➔ Mně se líbila ta princezna a medvídek.
- ➔ A mně se taky líbil medvěd a koník.
- ➔ Líbilo se mi to výtvarně a hodně mě tedy bavil ten druhý plán – to pošťuchování mezi herci a ne mezi loutkami. Jenom bych potřebovala trochu více konkretizovat charakterly postav, protože takhle to vypadalo, že jsou všichni hodní a naivní.
- ➔ Nevím, jsem z toho trochu rozpačitá. Problém vidím už v samotném příběhu, nebyl dostatečně nosný a celý to bylo děsně naivní. Pohádka na druhou. Je zvláštní, že se rozhodli inscenovat něco takového, nereálného. Moc nechápu, pro koho je to myšlený.
- ➔ Líbilo se mi jednotlivé zpracování loutek, zkrátka výtvarně se mi to velmi líbilo. Nechci hodnotit to herectví, protože jsem předtím byla na Buchtách a loutkách.
- ➔ Pro děti to asi bude dobrý, ale pro nás nic moc. Saša usnul, já teda ne, ale myslím, že lidem kolem se to líbilo.

Norská pohádka (divadlo Buchty a loutky)

Norem snadno a rychle

Každý by chtěl do Norska. A že nevíte, co je to Norsko? To je jednoduché: lední medvědi, sníh, lososy a cibule, čárykouzla, rodinka štedrých větrů, ježibaba a hezký konec. Nic víc o Norsku vědět nepotřebujete, snad jen, že se tam vypráví krásné pohádky a pozor! lední medvědi jsou hrozně na bonbóny!

jurja

Dafa Puppet Theatre

The Smooth Life

Jak prostě

Prostě přijdete, posadíte se, přivítá vás milý hostitel.

Poví vám příběh a pak vám uvaří večeři.

But the story didn't start here.

Je jenom na vás co si odnesete. Od hřejivého pocitu v žaludku, přes zrnko rýže utkvělé ve vlasech po slzy dojetí.

Prostě jste si poslechli příběh... Nebo ne?

jíra

LCH 82.

LS BEDRU KA, BRNO

ZAPEKLITĀ POVIDLA

ZAPEKLITĚ ZAPEKLITĀ

Keď som bola malá, chodili sme babičke do komory a tam strkali prsty do ve kého dreveného súdka so záhadnou fialovou dobrotou. Hovorili sme tomu „oblíž prst“.

Chutilo to tajomne – sladkokyslo. A vždy sme sa pritom nasmiali na fialových fúzoch, ktoré nám ostávali pod nosom. Až neskôr som zistila, že ten „oblíž prst“ boli staré dobré české povidla.

Bola to lahôdka, bonbónik, sladká bodka za každým obedom.

Tešila som sa preto na brnenský „oblíž prst“. Názov bol tajomný a s uboval zábavu, po ktorej si prsty oblížeme.

Začalo to. V jednoduchej scéne, akýchsi dverách s okienkami sa odohrával príbeh – moralita o priate och, ktorých hádky, prekárania a pošťuchovanie skoro až do pekla priviedlo.

Prostý dej, skoro až anekdota mal prvky klasickej rakvičkárne, ale rakvičkárňou tak úplne nebol. Chýbalo tempo, preexponovaná animácia, grotesknosť a vtipné pointy. Možno to bolo zvoleným typom bábok, ktoré boli preda len „pomalšie“ a „netrebnejšie“ ako maňasy. Možno energiou, ktorá ako keby ostala za zatvornými dverami, napriek tomu, že boli otvorené.

A tak sa stalo, že názov hry presne a doslovne vystihol výsledok. Zapeklité povidla chutnali sladkokyslo a prsty sme si po nich neoblížali. Škoda, lebo potenciál povidla majú, aj tie brnenské.

A ak som natárala hlúposti nech ma čert vezme!

PS: Poetická, až andeľská pieseň na záver bola trocha z iného súdka, nie z toho povidlového.

Kat

Přátelství i ponaučení

Rozhovor u ve eře s Dominikou Suchánkovou a Michaelou Hemkovou, neboli Šbou a Kašubou z inscenace Zapeklitā povidla souboru Bedru ka, Brno

V programu jsem se dočetla, že váš soubor je jediným pravidelně hrajícím amatérským loutkovým divadlem v Brně. To je pořádné prvenství! Jste vlastně zodpovědné za Brno! Nejste z toho nervózní?

DS: Vůbec ne. Pro nás je to hobby. Ono už je to tak léta.

MH: Dominiky tatínek (Milan Suchánek, pozn. redakce) soubor Bedruka založil, Domča v něm pokračuje a já chodím do souboru Happy Theater, který zas vede právě ona.

Už jsme vás tu na Chrudimi viděli, pokud se nepletu. Jak se vám hrálo?

DS: Ano, soutěžně jsme tu podruhé!

MH: Hrát čtyřikrát bylo unavující. Cítili jsme, že to ze začátku potřebovalo nabrat energii. Ale stupňovalo se to a bylo to celkově lepší a lepší.

DS: Publikum bylo pokaždé jiné.

MH: První diváci nám odpovídali na otázky, druzí mlčeli, třetí se pořád smáli, to nás povzbuzovalo. Třetí představení hodnotíme jako nejlepší.

Autorské představení bývá založeno na nějaké osobní události, zkušenosti či zážitku. Kdy jste tedy potkaly toho čerta?

DS: Příběh napsal můj tatínek, který ho pak do divadla přinesl. Napsal ho jako ponaučení pro mě a mou sestru – abychom se tolik nehádaly. Tenkrát to ten efekt mělo. Ale i dnes, když to hrajeme, tak je pro nás důležité téma přátelství i ponaučení. Tuto inscenaci už před námi hráli jiní, ale ti s tím nikdy nikam nejeli. Až my.

Děkuji za rozhovor a dobrou chuť (snad to nejsou povid...)!

Peh

Dva pidižvíci a hloupý čert

Soubor Bedruška začal svižně, akčně. Dvě spodové loutky s dohrávanou živou rukou umožňovaly dynamickou akci, a ta se před námi také rozehrála. Razantně, dokonce s náznaky rakvičkárny. Skřítkci vstávali, myli se, čistili si zuby. Vtipné, svěží. Pak začala akce vážnout, hlavně kvůli přemíře slov. A tato slova navíc nesdělovala nic podstatného. V kostce: Dva kamarádi se neustále hádají, jeden z nich posílá druhého k čertu. Čert nakonec dorazí, ale nechá se „zblbnout“ a nalákat na povídla. Žádné nebezpečí se nekoná, možná se už nebudou tolik hádat, přece jen se museli spojit, aby se čerta zbavili. Scénu tvoří paraván evokující skříň se dvěma otvíracími dvířky nad sebou. Hráť se dá i na bocích a nahoře, i když prostory se také časem vyčerpají. Především po příchodu čerta náhle akce zcela ustane, vše pokračuje jen v textu, a tu se naplno odhalí jeho slabiny. Opravdu je uplkaný. Hádky, které dostává čert jsou jakýmsi zvláštním způsobem hloupé a nevedou k žádnému posunu děje. Přilepení čerta na povídla připomíná známý motiv chycení smrti na lep, ale nemá stejnou logiku - vylizováním povidel z hrnce se přece nikdo nezneškodní. Nebo se s tím minimálně nedá počítat. Tak či tak, nic zlého se nestalo. A závěrečná píseň, vybízející diváka, aby raději maloval na zeď anděla místo čerta mi souzní se zhlédnutým jen velmi chabě. Použitá hudba celkově je na poslech příjemná, ale jemná kytara s původně razantní komikou nekoresponduje. Shrnutí: Soubor působí sympaticky a měl našlápnuto ke svižné akční komedii. A jako vždycky – o dramaturgii jde vždy až v první řadě.

František Kaska

OHLASY

- Ukecaný.
- Hezký loutky, hezky mluvili, hezká scéna. Ale ten příběh? Já jsem to nějak nechtyl.
- Šli do toho s nasazením, líbilo se mi to. Jen bych to prokrátila.
- Hezké, milé. Ta píseň na závěr byla dobrá.
- Mluvili a mluvili a mluvili...pak jsem asi usnul.

Jak to vlastně bylo s těmi Kopeckými?

Osobně považuju nabídku přednášek o historii loutkářství za skvělou součást LCH. Je ovšem fakt, že takto smýšlejí asi jen ti starší, navíc postižení učitelskou profesí. V každém případě, každoročně je mi v redakci bez problémů uděleno privilegium těchto přednášek se účastnit a referovat o nich. Nicméně, jistě uznáte, zachytit na pár rádcích devadesátiminutovou přednášku, se spoustou citací a názorných obrázků, je mission impossible. Takže se o to ani nehodlám pokoušet. Omezím se na zachycení některých stěžejních okamžiků, spojených s přednáškou.

Tedy vězte, první přednáška v Muzeu loutkářských kultur patřila **PhDr. Jaroslavu Blechovi** z Moravského zemského muzea, a měla název **Matěj Kopecský – legenda českého loutkářství**.

„Není národa v širém světě, v jehož kulturním rozvoji by loutkové divadlo bylo pověřeno úkolem významnějším nežli právě u nás, a to hned na úsvitu nové doby, která vzešla národu českému na počátku minulého století. Tehdy lid úpící po staletí pod jhem zákeřných nepřátel vymaňoval se zásluhou mužů prodchnutých vlasteneckým smýšlením zvolna, ale bezpečně z pout dlouholeté poroby.“ (Ladislav Novák, 1946) Toto snad až příliš patetické motto bylo úmyslně použito jako východisko přednášky, v níž leckterá známá či mnohokrát omílaná fakta byla zpochybněna. Figuroval zde nejen celý rod Kopecských, ale i mnozí další loutkáři (prý jich bylo na sklonku 18. století v Čechách a na Moravě cca 85). Celá tato historie byla ohraničená dvěma Kopeckými. Matěj Kopecský (1775–1847) tu figuruje jako model a ikona nejlepší doby marionetového divadla, Václav Kopecský (1914–1980) naopak jako symbol násilného konce kočovného marionetového divadla. A mezitím celá škála legend, které pan přednášející uvádí na (správnou?) míru. Ne každý z publika patrně souhlasí, jak vidno z neustálého hlášení se jedné z posluchaček (které však zůstalo přednášejícím nezaznamenáno). Tak jen telegraficky pár perliček, které jsem zaznamenala: *Matěj Kopecský (dále jen MK) nebyl zakladatelskou osobností loutkářského rodu, loutkařinou se prokazatelně živil už jeho otec Jan./ Známa podobizna MK od Mikoláše Alše není reálným portrétem, je vytvořena podle malířovy fantazie./ Přednášející upozornil na podobnost ve vzhledu loutkářských principálů napříč dějinami./ Podle úředního záznamu z roku 1831 zní popis fyziognomie MK takto: střední a slabá postava, podlouhlý bledý obličej, černé vlasy, černé oči, špičatý nos, kulatá brada, šedé vousy, souměrná ústa./ Ze 17. století se zachovaly bianco cedule na loutkovou operu bez názvu, cedule na konkrétní tituly v češtině a němčině pocházejí až z 18. století/ Je zavedena typicky česká(!) humorná figura Pulcinella, později Pimprle, později Kašpar/ Rod Kopecských byl jen jedním z mnoha loutkářských rodů, za patrně nejstaršího známého loutkáře u nás je považován Jan Jiří Brát, jehož jméno je známo v nejruznějších podobách/ Při výrobě loutek docházelo k „dutění těla“, aby loutky nebyly tak těžké/ V roce 1862 vydána kniha Komédie a hry Matěje Kopecského – vůbec se nejednalo o hry MK, redigovali soudobí humoristi, jednalo se o parodii. Teprve v letech 1927–30 vyšla reedice s komentářem Jindřicha Veselého, který se snažil vše uvést na pravou míru/ 50. léta 20. století zrovnoprávnění loutkového divadla s činoherním, ale zároveň výrazná a úspěšná snaha o likvidaci živnosti. Václav Kopecský nejen, že neudělal přehrávky a byl nucen hrát načerno, ale dokonce byl několikrát ve vězení.*

Tak to jen pro inspiraci, buďte vám tato fakta inspirací pro další studium.

jas

LCH 99.

DISKUSE

První představení **Povídám povídám pohádku** probudilo v publiku spoustu otázek: proč neměli vodiči kukly? Proč černé divadlo? Proč právě tenhle text? Proč mikroporty? Proč nás vypravěči lakovali, že si můžeme vybrat pohádku, a nereagovali na podněty z publika? Proč kůzle nevědělo, kam šly kozičky, když se o něj předtím tak staraly? Mělo kůzle důvod se polepšit? Porota nabízela odpovědi, ale přes technické provedení věci se rychle dostala k otázce pedagogické a etické. Luděk Richter upozornil na to, že když se člověk slyší z odposlechu, nedává mu to příliš prostor se rozvíjet a být na jevišti za sebe sama, nazval to „elektronickou clonou, popírající některé principy divadla, zvláště dětského“. Porotci se shodli na velké ne-svobodě dětských herců, z publika zazněl rozvíjející názor o agresivní projekci, otisku dospělého do dítěte bez jeho vědomí, což z něj činí karikaturu. Nejsilněji vnímal tento problém Jakub Vašíček, považoval to za „křivdu a znásilnění“. Kromě pedagogické stránky se upozorňovalo i na volbu textu, jež nedává možnost něco hrát akcí a ještě víc svazuje děti už tak svázané formou černého divadla.

Druhé diskutované představení **Zapeklitá povidla** otevřel hlas z publika, informující o dopoledním představení, na němž byly v publiku hlavně děti: na začátku je to vzalo, ale postupně začaly odpadávat, jak se víc a víc mluvilo, mňí a mňí hrálo akcí. Tento dramaturgicko-režijní problém se táhl celou diskusí jako všemi nějak vnímaný problém. Druhý leitmotiv diskuse byl obdiv k malým hercům, upřímná potěcha z jejich hraní a příjemná energie, která z jejich projevu čišela. Objevil se názor, že postava čerta do inscenace nic nepřinesla, nikam neposunula situaci, protože to byl „blbec“, „ňouma“, „idiot“ a dokonce i „debil“. A spekovalo se o poučení z pohádky, když jsou postavy za hádky potrestány takovým čertem. Michal Zahálka poukázal na zbytečnost hádanek (opět neposouvaly děj) a jejich principiální nesourodost. Hovořilo se o chybějícím problému, provokujícím další jednání a tah představení a rozvinuly se dvě teorie o případné další práci na inscenaci; Katarína Aulitsová si představovala větší rakvičkárnu, anekdotičnost, prosazovala více akce, více násilí a kratší čas. Richter měl odvážnější představu: najít v inscenace závažné téma a dát hercům o čem hrát.

Poslední představení této diskuse bylo **Rytíř Brumla a maličká víla** (představení Pan Žabák aneb za dobrodružstvím bude diskutované dnes – 3. 7.). Diváci byli okouzleni. A divačky dvojnásob: „rytíř na bílém koni, to je moje téma“ „odcházela jsem se slzou v oku“ „trpaslík mě zaskočil, ale byla jsem dojatá“. Publikum vnímalo poctivost a upřímnost autorské inscenace a také na ně dolehla příjemná energie z toho pramenící. A totéž platilo i pro porotu, i když Marcela Jeřábková považovala barevnost scény za příliš jedovatou, Richter trpaslíka za „omyl v poetice“, Vašíček litoval neuskutečněné lásky motýla a slunečnice a Aulitsová chyběl větší rozdíl mezi prostředními, Zahálka to shrnul: „ano, to tam bylo. Ale mě to vůbec netrápilo a bylo mi z toho dobře, děkuji vám.“

jurja

SEMINÁŘ K

K - JAKO KORDULA!

Seminář K – Od hlavy k nohám, pro (skoro) náctileté (8-13 let), získal své označení až skoro symbolicky. V jeho kolektivu stojí několik známých a velkých „K“ - Pavlína Kordová a Rudolf Krause. Oba ze souboru Kordula.

Semináře zaměřené na výrobu loutek na tomto festivalu bývají určité především dospělým. Letos se Pavlína Kordová rozhodla zasvětit do tajů výroby pimprlat budoucí loutkářskou generaci. Sama s pokorou prozrazuje, že za tuto myšlenku vděčí Vláďovi Veselému (podobný seminář spolu s Pavlínou vedli v předchozích dvou letech).

Když vstoupím do učebny, je v ní klasický tvůrčí nepořádek. U jednoho stolu se kreslí návrhy budoucích loutek, u druhého se vyřezávají hlavičky maňásků ze stavebního polystyrenu (který doporučil Petr Mlád) a na chodbě se pak kašírují. Do soustředěného ticha se ozve nevinná dětská prosebná otázka: „Mami, můžu si zlomit vaz?“ „Jak vidíš, už ani nereaguju.“ Pronese otrlá matka malého akrobata směrem k druhé mamince, zatímco si její ratolest zaklíníla hlavu mezi polštáře pohovky a bez vzrušení kašírují obě dál. „Mami, můžu si vydlabat díрку?“ „A můžeš při tom mlčet, Terezo?“. Zkrátka rodinná idyla na nerodinném semináři. Ruda pobíhá od jednoho k druhému, radí a pomáhá. U jiného stolu vysvětluje Pavlína, kam umístit oči, jak má vypadat nos a jak pusa, když chceme vyrobit hodnou princeznu, nebo zlou čarodějnici. Po chvíli poslouchání zjišťuji, že Pavlína má velkou slabost pro uši loutek a libuje si, když jsou zřejmé a viditelné. Což mě osobně těší. Poté, co mají všichni hlavičky vyřezány, vezmou si toaletní papír a odchází tvořit na chodbu. Ještě asistentka spočítá a ošetří prsty pořezaných seminaristů a ve vrstvách kašírky už se líhnou pes, kočka, medvěd a zmíněná princezna...

TojToj

Ve šlápějích Vládi Veselého

Rozhovor s lektory semináře K – Pavlínou Kordovou a Rudou Krausem.

Proč jste se letos rozhodli pracovat s dětmi?

PK: Všechno začalo na seminářích s Vládou Veselým, které na předchozích dvou ročních vedl, a já mu s nimi pomáhala jako výtvarník a pedagog. Jsem za tu zkušenost velmi vděčná. Byly to semináře pro dospělé a vyráběli jsme marionety. O přestávkách si k nám děti chodily hrát s polystyrenem a dokonce se, ač pro ně nebyl určen, loni do semináře i pár dětí přihlásilo. A letos je to naopak, máme v dětském semináři několik dospěláků. Vláda nemohl, tak jsem oslovila Rudu, aby mi pomohl.

Jaký je cíl tohoto semináře?

RK: Cílem semináře je samozřejmě výroba loutky, ale také to, aby každý pochopil, že to není tak složité a zvládne to každý. Není to tak těžké, když se ví, z čeho a s čím.

PK: Vyrábíme maňasy. Ta idea má přesah, máme dobrou zpětnou vazbu z minulých let. Frekventanti z loňska ve svých souborech začali touto technologií vyrábět loutky a měli zájem o další pokračování.

Proč padla volba zrovna na maňasy?

PK: Výroba marionet je náročná jak na čas, tak i na vybavení. Chtěli jsme stihnout za týden vyrobit s dětmi celou loutku. Na ZŠ, kde učím, mám vyzkoušeno, že maňásek se stihnout dá. Snad si stihneme projít i základy jejich animace, protože si myslím, že ač se zaměříme na výrobu, tak znát, jak loutka funguje, jak se hýbe a jaké má možnosti k našemu semináři neoddělitelně patří.

Vyrobít je náročné i pro dospělé, jak to zvládají děti?

PK: Děti jsou nadšené. To vidíš sám. Včera jsem jim musela dát i příkaz: „Všechno položte a běžte na chvíli ven.“. Máme tu děti, které k tomu mají vztah a jsou šikovné a mají neuvěřitelný tah na bránu.

TojToj

AGENTI

Seminář H

Já hraji, ty zpíváš, on skládá, ona bubnuje, ono píská, my tleskáme, vy dupete, oni poslouchají. Prostě a jednoduše seminář H.

Agent Lucky

Seminář K

Řezeme-lepíme-povídáme si-malujeme-vyrábíme-stříháme-vyrábíme loutky-patláme toaleták-smějeme se-povídáme si s lektory-uřezáváme-tvarujeme-dořezáváme. Odřezáváme-dotváříme-přelepujeme-slepujeme-dolepujeme-nestíháme, ale je nám fajn-hrajeme hry-radíme se-pomáháme si-těšíme na zítřejší seminář.

Agent Lamel

Seminář O

Středa: Světlo-tma
Čtvrtek: Tma-světlo
PC 500W
PROFIL-GOBA-HOLDR
VANA
PAR
FILTR
KLAPKA
ŠTENDR-KABEL
DIMER-STMÍVAČ
PULT
230V 380V

-

-

-

-

SVÍČKA

Agenti Baterka a baterka

Seminář T

Seminaristé mají spoustu práce (a zábavy!) s lepením, řezáním, vrtním a šmirglem. Lektor má spoustu práce (a zábavy?) se sháněním věcí a seminaristy.

Agent Arachne

Seminář Z

Viděli jsme loutky, ba dokonce jsme je měli v ruce, na ruce. Mají nás v hrsti. Nevyhazovat kelímky, kávovar funguje. Dramaturgický plán nelze nemít. Divadlo jako muzejní exponát je taky možnost.

Agent Debzon

LCH 100.

ANALÝZA HROU

„Důraz semináře je na práci s textem,“ vysvětluje mi Hanka, „takže se do většiny cvičení snažíme nějak začlenit práci se slovem. Zároveň je to zaměřené pro pedagogy pracující s dětmi. Chceme nabídnout možnosti, jak mohou děti dělat analýzu textu skrze hry a cvičení, aby to zároveň opravdu byla analýza.“ Ze začátku se mohu jen domýšlet, protože jsem přišel zrovna do čurací pauzy, ale jen co se seminaristé dají do práce, vidím záměr manželů Volkmerových v praxi. Jako modelový příklad slouží Červená Karkulka. Na tabuli je naprosto důkladně rozebrána – jsou tam vypsány postavy, časy, témata, prostředí, zkrátka všechno. Vedle visí papírové plakáty, na kterých jsou vypsány v předchozích dnech provedené aktivity. Nyní se zkouší různá cvičení – seminaristé ze sebe navzájem modelují různé postavy a všímají si, podle jakých charakteristických detailů je možné tu kterou postavu poznat. Sochy se pak vždy na chvíli rozhýbou, aby se ukázalo, jakou situaci vymodelovaná pozice nabízela.

Na totéž téma navazuje i následující cvičení. Seminaristé nejprve chodí po prostoru, důležitá je pozornost věnovaná celému tělu – vychází od nohou a stoupá až k hlavě. „Všímejte si, jak hýbete rukama, hlavou... tak, to jste vy,“ oznamuje Hanka. Teď se ale opět proměňují v postavy z Karkulky. Ty mají nějaké držení těla, nějaký způsob chůze, jdou odněkud někam a mají přítom nějakou náladu. To všechno jsou způsoby, jak umožnit dětem nenásilně vstoupit do postav. Stejně tak je možné sepsat pomyslný životopis postavy vedoucí až k začátku pohádky. Životopisy je pak ale vždy třeba vztáhnout k zásadnímu tématu – u Karkulky se neustále vracíme k její důvěřivosti. Možná, že neměla problém vlku říct, kde bydlí babička, protože pochází z rodiny myslivců, chodila do lesní školy a celý život trávila v lese, takže tam neočekává žádné nebezpečí...? „K tomu tématu to musíte pořad vracet,“ zdůrazňuje Hanka. „dětí mají jinak tendenci během těch her neustále odbíhat jinak.“ Hlavní vůdčí postavou semináře je Hanka, Tomáš se drží spíše v pozadí, tu a tam ale přijde s velice zajímavým postřehem či poznámkou, například když před cvičením připomene, že není třeba se bát či komukoli cokoli dokazovat, každý je tu sám kvůli sobě. Na závěr se opět pracuje s textem. Hanka rozdává čtyři různé verze Červené Karkulky a chce po seminaristech, aby vymysleli možný způsob zpracování dané formy známé pohádky, aby určili žánr, cílovou skupinu i případný posun hlavního tématu. Jak Tomáš opět upozorňuje, velmi vášnivá debata o poselství ukrytém v hypotetické inscenaci Perraultovy (poněkud chmurné) verze Karkulky jenom dokazuje, jak velký význam divadlu přisuzujeme.

pab

TAJEMKA .....

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Tyčka k ovládní např. javajek
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Slavný Aristotelův spis
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Malá role (slang.)
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Divadelní věda
			☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Reflektor svítící nad jevištěm kolmo dolů (slang.)
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Velká náročná role (slang.)
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Marionetové jeviště
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Stan anglicky
☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Středověká div. forma s tematikou utrpení Krista
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Součást optiky reflektoru
	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Loutka slovensky
		☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	Zvuk ohlašující začátek představení

VILHELMÍNA KLIKÁČKOVĚ

Že se někteří loutkáři oblékají poněkud...
ušmudlaně, dejme tomu. Ale alespoň těm
svým milovaným pimprlatům by mohli nechat
ušít něco vkusnějšího. Proučky jsou sice
zajímavý prvek (zvláště ve věžeňském úboru),
ale v horizontálním směru zásadně ztloušťují,
což si nikdo nemůže přát, i když toho indiánka
jsem si v cukrárně dát musela. Zato kůzlátko
mělo svěže světlé pyžámko s vkusnými tečkami,
které skvěle ladily s tónem jeho kopýtek.
Vrcholem včerejší produkce byl ovšem pan
Žabák, jehož extraordinární, světácký frak mne
rozhodně nenechal suchou.

PROMĚNA ???
LUDĚK SE NEMĚNÍ

LOUTKOCACHING

Celofestivalovka

Třetí náповěda je „Jednooký“

Jednodenní keška

Páteční kešku hledejte zde

Náповěda: „Naproti alfě se pase spárkatá“

Živá keška (také celochrudimská, tak sbírejte indicie)

Pokud už víte o koho se jedná pošeptejte mu tajné heslo „V jedenáct u mě na pokojí!“ Na to vám sdělí zprávu, kterou nám přijdete říct do redakce a my vás odměníme.

Náповěda č. 3: „Brýle“

„Dal bych ti na tu holku číslo, ale ona ještě telefon nemá.“
„...“
„Mohl bys ten rozhovor zkrátit?“ „Mině to přišlo vtipný,“ „já vím, ale“
„Dáš si jehlnka?“ „Jo, ale zatím jen mályho.“
„Jirí jehlnka?“ „Silnovici nechci, byla by to samohana.“
„...“
„V deset na Hygieně! Běru mějdo...“
„pěkře jste nás nasrali.“
„Tralala, tralali,“

ODPOSLÉCHNU TO

Pepa a Jirka jedou z bodu A a B, aby se setkali v bod C(h)...

vypuštění z předchozího čísla Zpravodaje str. 12

1) Ne, díky skleróze a Ryšavci nestihne Bouda včas postavit a představení začne až 17:32.

2) Pepa 15:40, Juris 15:23

3) 108 panáků

PROHLÍDKY V MUZEU

Muzeum Loutkářských kultur | 21 a 22 h. Komentované prohlídky expozic | doplňkový program

Prohlídka trvá cca 60 minut a skupiny mají omezenou kapacitu 20 osob, proto si rezervujte místo přímo v recepci Muzea loutkářských kultur, e-mailem na puppets@puppets.cz nebo telefonicky 469 620 310.

ZPRAVODAJ 69. LOUTKÁŘSKÉ CHRUDIMI

Vydává a tiskne: Chrudimská beseda

Redakce: Petra Hlubučková, Jana Soprová, Magda Zicháčková, Tomáš Jereš, Jacques Joseph a externisté: František Kaska, Lucie Macová, Klára Jírovská, Jarek Jurečka | kontakt: 739 080 529

Foto: Ivo Mičkal, Helena Janků a redakce | Kresby: Jirí Jelínek | Grafická úprava: Petra Libová
Neprošlo jazykovou úpravou!

PROGRAM 3. VII. 2015

Divadlo Karla Pippicha

10 a 14 h. (A+B+C)

Theater Innlandet, Divadlo ANPU, NIPOS, Norsko, Česká republika

Na východ od slunce, na západ od měsíce (50', od 4 let) | *inspirativní program*

Pohádka o neštěstí a štěstí, které chvíli jsou a pak zase pominou...

Podpořeno grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska.

19 h. (A+B+C)

Divadlo CONTINUO, Malovice

Den osmý (50', od 10 let) | *inspirativní program*

Dramatizací a přetavením původních mytologických motivů vznikla inscenace spojující prvky fyzického a loutkového divadla za doprovodu živé hudby.

Malá scéna Divadla Karla Pippicha | 10, 15 (A), 16 (C) a 17 (B) h.

Bublíny, Dramatická školička, Svitavy

Medvěd!?! (25', od 5 let) | *hlavní program*

Pohádka, existenciální a politické drama se smutným svěděctvím o civilizaci. Kafkovská absurdita, půvabná loutkařina i multimediální show.

MED | 11, 15 (B) a 17 (A) h.

Teatr Vaštar, Ostružno

Pan Žabák aneb Za dobrodružstvím (50', od 3 let) | *hlavní program*

Lehce poetický a těžce dobrodružný příběh o kamarádství a jeho problémech.

Slavoj Divadla Karla Pippicha

14, 14.30, 16 (A2+C1), 16.30 (A4), 18 (B1), 18.30 (B2+C2) h.

Geld und Money Theatre Plzeň

Kachničky ošidori (10', od 6 let) | *hlavní program*

Plzeňská představa o japonském punku.

20 a 22 h.

Dafa Puppet Theatre, Jordánsko, Česká republika

The Smooth Life (60', od 15 let) | *inspirativní program*

Autobiografické loutkové vyprávění pro 8 diváků o strastech lidí pocházejících z oblastí izraelsko-jordánská regionu.

Stan za DKP | 11 a 13 h. (A+B+C)

Studio DAMÚZA, Praha

Dešťová víla (40', od 5 let) | *inspirativní program*

Pohádkový příběh o tom, co všechno se může stát na opuštěném nočním stolku.

Spolkový dům | 16 h.

Pohádky a loutky rodiče a přátelé MŠ Lidická Strakonice

Dlouhý, Široký a Bystrozraký (45', od 5 let) | *doplňkový program*

Pohádkový příběh K. J. Erbena o princovi, třech pomocnících a osvobození princezny, kterou vězní zlý čaroděj.

Muzeum Loutkářských kultur | 12 h.

Divadlo zrozené z vody (60', od 10 let) | *doplňkový program*

Přednáška Jany Tomášové seznámí posluchače s touto jedinečnou formou loutkového divadla, která se ve Vietnamu odehrává uprostřed jezírka nebo jiné vodní nádrže.